

Dosarul nr. 2ra-335/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (I. Barbacaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Anton, V. Cotorobai, A. Panov)

ÎNCHEIERE

06 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Mariana Pitic
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Societatea pe Acțiuni „Banca Comercială Română Chișinău”, reprezentată de avocatul Vitalie Zama,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ludmila Vasilean în interesele lui Ion Turcu împotriva Societății pe Acțiuni „Banca Comercială Română Chișinău”, intervenienți accesorii notarul privat Mariana Dumbravă, Svetlana Capranov și Eugeniu Capranov cu privire la constatarea nulității actelor juridice și obligarea restituirii actelor în original,

împotriva deciziei din 27 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Liudmila Vasilean, în interesele lui Ion Turcu, reprezentată de avocatul Angela Balan, casată hotărârea din 26 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și emisă o nouă hotărâre,

constată:

La 02 martie 2016 Liudmila Vasilean, în interesele lui Ion Turcu a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „Banca Comercială Română Chișinău”, intervenienți accesorii notarul privat Mariana Dumbravă, Svetlana Capranov și Eugeniu Capranov cu privire la constatarea nulității actelor juridice și obligarea restituirii actelor în original.

În motivarea acțiunii a indicat că Ion Turcu domiciliază în sat. XXXXX și este proprietarul bunurilor imobile: terenul pentru construcție cu suprafața de 0,075 ha, cu nr. cadastral XXXXX ; casa de locuit individuală cu suprafața totală de 84 m.p., cu nr. cadastral XXXXX; construcție accesorie (șură) cu suprafața totală de 23,6 m.p., cu nr. cadastral XXXXX; construcție accesorie (șură) cu suprafața totală de 38,0 m.p., cu nr. cadastral XXXXX; garaj cu suprafața totală de 17,6 m.p., cu nr. cadastral XXXXX.

Reclamanta a menționat că dânsa este fiica lui Ion Turcu și locuiește împreună cu acesta, iar Svetlana Capranov și Eugeniu Capranov sunt cunoscuți ai familiei sale.

A relatat că în luna ianuarie 2009, Svetlana Capranov și Eugeniu Capranov venind la domiciliul lui Ion Turcu și Liudmilei Vasilean, le-au spus, că doresc să încheie un contract de credit bancar, pentru a obține un împrumut. Totodată au explicat, că banca solicită asigurarea acestui credit prin gajarea unor bunuri imobile, iar pe motiv că ei nu

dispun de aceste bunuri, s-au adresat reclamantilor ca să dea acordul pentru a gaja bunurile imobile ce-i aparțin cu drept de proprietate lui Ion Turcu, propunere care a fost acceptată.

A susținut că, în vederea pregătirii actelor pentru contractul de gaj, și anume ridicarea actelor de la OCT, Inspectoratul Fiscal și Primăria Criuleni, și având în vedere că starea sănătății lui Ion Turcu era dificilă, s-au înțeles, să fie perfectată o procură pe numele Liudmilei Vasilean, care v-a merge la organele competente pentru ridicarea actelor și v-a semna contractul de gaj (ipotecă) cu banca, din numele tatălui său.

Astfel, la data de 27 ianuarie 2009, la notarul privat Mariana Dumbrava a fost întocmită procura nr.599 prin care Ion Turcu a împuternicit-o pe fiica sa, Liudmila Vasilean, să fie reprezentant la Băncile Comerciale din RM, privind gajarea casei de locuit și a terenului de lângă casă, situate în sat. XXXXX, cu dreptul de a depune și a ridica actele necesare, de a încheia contractul de ipotecă și alte acte cu privire la această însărcinare la biroul notarial, de a depune cereri și a semna din numele lui Ion Turcu.

La data de 12 februarie 2009, SA „Banca Comercială Română Chișinău” a încheiat cu Svetlana Capranov și Eugeniu Capranov contractul de credit nr.2292, prin care banca a acordat acestora un împrumut în sumă de 450 000 lei. Din numele garantului ipotecar Ion Turcu, contractul de credit a fost semnat de Liudmila Vasilean.

A mai menționat că tot la data de 12 februarie 2009, SA „Banca Comercială Română Chișinău” în calitate de creditor ipotecar a încheiat contractul de gaj(ipotecă), semnat de Liudmila Vasilean, în calitate de reprezentant al garantului ipotecar Ion Turcu, în baza procurii nr.599 din 27 ianuarie 2009. La data de 13 februarie 2009, prezentul contract a fost autentificat de notarul privat Mirela Amihalachioaie-Țurcan, fiind înregistrat sub nr.2807 , în aceeași zi fiind înregistrat la OCT Criuleni.

Astfel, pentru realizarea condițiilor contractuale, la data de 13 februarie 2009 , Liudmila Vasilean care acționa în baza procurii, a transmis SA „Banca Comerciale Române Chișinău” actele de proprietate în original, urmând a fi restituite titularului la data scadenței contractului de credit.

A specificat că Svetlana Capranov în calitate de „împrumutat” nu și-a onorat obligațiile față de SA „Banca Comercială Română Chișinău” în condițiile și în termenele prevăzute de contractul de împrumut.

Respectiv, SA „Banca Comercială Română Chișinău” s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Turcu, Svetlana Capranov și Eugeniu Capranov cu privire la deposedarea și transmiterea silită a bunurilor ipotecate.

Prin hotărârea din 12 septembrie 2013 a Judecătoriei Criuleni a fost admisă integral cererea SA „Banca Comercială Română Chișinău” și deposedat Ion Turcu de bunurile ipotecate, cu evacuarea ultimului și a tuturor persoanelor care domiciliază cu el.

La 17 septembrie 2014 în baza procedurii de executare nr.2-514/13,Ion Turcu cu toți membrii familiei sale au fost evacuați din bunurile imobile, acestea fiind transmise SA „Banca Comercială Română Chișinău”.

Reclamanta a invocat că, în anul 2012 Ion Turcu a fost atras la răspundere penală pentru furt. În cauza penală a fost efectuată o expertiză legală psihiatrică. Conform raportului de expertiză din 21 septembrie 2012 Ion Turcu a fost recunoscut iresponsabil.

A susținut că la momentul semnării procurii, la 27 ianuarie 2009 reclamanta nu cunoștea că tatăl ei Ion Turcu este lipsit de capacitate de exercițiu din cauza unei boli psihice. Deși, cunoștea că tatăl ei este bolnav de o boală psihică, ea nu cunoștea că

această maladie îi absolvește integral responsabilitatea. Despre acest fapt i-a fost comunicat, doar după încetarea urmării penale în privința tatălui său.

Reclamanta în acest sens, la 19 august 2013, s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată prin care a solicitat declararea incapacității lui Ion Turcu. În cadrul examinării cauzei civile s-a efectuat o nouă expertiză psihiatrico-legală ambulatorie, care a constatat în mod repetat incapacitatea lui Ion Turcu. Prin hotărârea din 19 februarie 2014 a Judecătoriei Criuleni, Ion Turcu a fost declarat incapabil, hotărârea devenind irevocabilă prin neatacare.

A solicitat constatarea nulității procurii nr.599 din 27 ianuarie 2009 autentificată de notarul privat Mariana Dumbrava, a contractului de gaj (ipotecă) nr.2807 din 13 februarie 2012, încheiat între SA „Banca Comercială Română Chișinău” și Ion Turcu; obligarea SA „Banca Comercială Română Chișinău” de a modifica art.6.1 lit.c), 6.2, 6.3, 9.1, 10.1, alin. 5), 8), 9), 10.2, 12.4 din contractul de credit nr.2292 din 12 februarie 2009 cu excluderea obligațiilor garantului ipotekar Ion Turcu; obligarea SA „Banca Comercială Română Chișinău” de a restitui actele de proprietate în original.

Prin hotărârea din 26 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

În susținerea poziției date, prima instanță a indicat că la eliberarea/întocmirea procurii nr.599 din 27 ianuarie 2009 Ion Turcu era prezent la biroul notarului Mariana Dumbrava, or, primul exprimându-și consințământul la încheierea actului juridic contestat (procura), pentru ce a și semnat în fața notarului privat, iar ultimul a stabilit identitatea acestuia și a verificat capacitatea de exercițiu.

Respectiv, instanța a reținut că la întocmirea procurii a cărei anulare se solicită, careva dubii privind capacitatea de exercițiu a lui Ion Turcu nu erau, ori la îndeplinirea actelor notariale și anume a procurii contestate notarul era obligat să citească conținutul actului întocmit, să verifice dacă solicitantul actului, la caz, Ion Turcu, a înțeles conținutul și efectele acestuia.

Astfel, prima instanța a constatat că procura nr.599 din 27 ianuarie 2009 fiind autentificată notarial este legală și veridică, având forță probantă și executorie.

În aceste circumstanțe, instanța de fond a ajuns la concluzia lipsei temeiului juridic în constatarea nulității procurii, iar netemeinicia prezentei cerințe generează lipsa temeiului în constatarea nulității actului juridic subsecvent, astfel, instanța apreciind și restul cerințelor ca fiind neîntemeiate.

La 30 octombrie 2017 Liudmila Vasilean, în interesele lui Ion Turcu, reprezentată de avocatul Angela Balan a declarat apel împotriva hotărârii din 26 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 27 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Liudmila Vasilean, în interesele lui Ion Turcu, reprezentată de avocatul Angela Balan, s-a casat hotărârea din 26 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a pronunțat o nouă hotărâre de admitere a acțiunii; s-a declarat nulă procura nr.599 din 27 ianuarie 2009 autentificată de notarul privat Mariana Dumbrava; s-a declarat nul contractul de gaj (ipotecă) nr.2807 din 13 februarie 2012 încheiat între SA „Banca Comercială Română Chișinău” și Ion Turcu; s-a obligat SA „Banca Comercială Română Chișinău” de a modifica art.6.1 lit.c), 6.2, 6.3, 9.1, 10.1, alin. 5), 8), 9), 10.2, 12.4 din contractul de credit nr.2292 din 12 februarie 2009 cu excluderea obligațiilor garantului ipotekar Ion Turcu; s-a obligat SA „Banca Comercială Română Chișinău” de

a restitui Liudmilei Vasilean actele de proprietate în original transmise către SA „Banca Comercială Română Chișinău” și anume :acordul de reziliere a contractului nr.600 din 27 ianuarie 2009, autentificat de notarul Mariana Dumbrava, înregistrat în Registrul bunurilor imobile, certificatul eliberat de Primăria comunei Pașcani nr.846 din 12 decembrie 2006, înregistrat în Registrul bunurilor imobile, titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr.XXXXXX din 22 noiembrie 2002 înregistrat în Registrul bunurilor imobile.

În acest sens instanța de apel a menționat că prima instanță nu a ținut cont de acțiunea legii civile în timp, făcând referire la conținutul art.222 alin. (1) Cod civil al RM în redacția Legii nr.66 din 13 aprilie 2017, în vigoare din 02 iunie 2017, însă reclamanta -apelanta și-a întemeiat cerințele în baza art.195, 199 alin. (2), 216, 220 alin. (1) și 222 alin. (1) Cod civil în redacția Legii 1107 din 06 iunie 2002 în vigoare din 12 iunie 2003. Or, atât la 27 ianuarie 2009, momentul întocmirii/eliberării procurei, cât și la 05 aprilie 2016 primirea spre examinare a cererii de chemare în judecată era în vigoare conținutul articolului în redacția Legii 1107 din 06 iunie 2002 în vigoare din 12 iunie 2003.

Instanța de apel a indicat că concluzia primei instanțe precum că Liudmila Vasilean a manifestat un comportament de rea-credință față de SA „Banca Comercială Română Chișinău” este una arbitrară, contrară prevederilor legale. Or, Liudmila Vasilean a acționat nu din numele său la întocmirea contractului de gaj (ipotecă) dar din numele tatălui său Ion Turcu, care la momentul întocmirii procurii era iresponsabil de acțiunile sale, iar Liudmila Vasilean nu a fost și nici nu este proprietara bunurilor imobile. Astfel, ea nu putea manifesta rea credință în administrarea acestora.

Totodată, instanța de apel a reținut că în baza hotărârii din 19 februarie 2014 a Judecătorei Criuleni, Ion Turcu a fost declarat incapabil, hotărârea devenind irevocabilă prin neatacare, iar raportul de expertiză nr.676a-2015 specifică că, și în ziua de 27 ianuarie 2009 momentul întocmirii și semnării procurii, Ion Turcu era iresponsabil de acțiunile sale.

La 27 decembrie 2018 SA „Banca Comercială Română Chișinău”, reprezentată de avocatul Vitalie Zama a declarat recurs împotriva deciziei din 27 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe. Totodată a solicitat și compensarea cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat în sumă de 6958, 50 de lei și cheltuieli de asistență juridică în mărime de 4000 de lei.

În motivarea recursului a indicat dezacordul cu decizia instanței de apel, menționând că ultima la emiterea acesteia a aplicat eronat normele de drept material.

A menționat că actele contestate de reclamantă-intimată au fost autentificate cu respectarea tuturor condițiilor generale și speciale de întocmire a actelor juridice autentice și prin urmare sunt valabile.

A mai relatat că însăși notarul privat Mariana Dumbrava prin referința depusă a comunicat instanței că la data întocmirii procurei nr.599 din 27 ianuarie 2009 Ion Turcu nu prezenta semne a unei persoane iresponsabile, nu au fost constate careva circumstanțe care să determine incapacitatea acestuia.

Recurenta a conchis că Liudmila Vasilean cu rea credință a întreprins acțiunile ulterioare împotriva tatălui său cu scopul de a lipsi banca de dreptul său de exercitare a gajul și a ascuns careva informații importante pentru încheierea de acte juridice din numele tatălui său.

A considerat că nu există temei de anulare a procurii emise la data de 27 ianuarie 2009, ori faptul că Ion Turcu s-a aflat într-o instituție de psihoneurologie pentru asistență socială sau instruire specială nu servește drept temei pentru constatarea nulității actelor juridice pe motiv că persoana este incapabilă, iar la momentul încheierii actelor juridice cu SA „Banca Comercială Română Chișinău” în anul 2009 nu existau documente ce ar proba că Ion Turcu era incapabil, acest fapt a fost stabilit tocmai în 2013 la solicitarea fiicei sale.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 27 septembrie 2018 și publicată pe pagina web a instanței de apel la 29 octombrie 2018.

În aceste circumstanțe recursul, declarat de SA „Banca Comercială Română Chișinău”, reprezentată de avocatul Vitalie Zama la 27 decembrie 2018, se consideră depus în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);

Completul colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către SA „Banca Comercială Română Chișinău”, reprezentată de avocatul Vitalie Zama, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către SA „Banca Comercială Română Chișinău”, reprezentată de avocatul Vitalie Zama, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de SA „Banca Comercială Română Chișinău”, reprezentată de avocatul Vitalie Zama, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Banca Comercială Română Chișinău”, reprezentată de avocatul Vitalie Zama se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Mariana Pitic

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat